

Folkhälsomyndigheten

Indikatorbeskrivning

Tillsynsbesök tobak försäljningsställen

Datum: 2025-12-23

Indikatoruppgifter

Indikatornamn:	Tillsynsbesök tobak försäljningsställen
Indikatoransvarig myndighet/organisation:	Folkhälsomyndigheten
Indikatortyp:	Strukturindikator
Redovisningsnivå:	Riket, Län, Kommun

Källa

Namn på undersökning:	Länsrapportens undersökning Tillsyn
Ansvarig myndighet/organisation:	Folkhälsomyndigheten

Beskrivning av register/undersökning:

Länsrapportens undersökning är namnet på en årlig undersökning och resultatsammanställning som beskriver kommunernas och länsstyrelsernas arbete med tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen samt övrigt ANDTS-förebyggande arbete på regional och lokal nivå. Syftet med undersökningen är att ta fram underlag för uppföljning av den nationella politiken på områdena för alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar vilken också inkluderar alkohol- och tobakslagstiftningarna.

Resultat från undersökningen utgör underlag för regeringens prioriteringar och beslut på ANDTS-området. Länsrapportens undersökning är också ett instrument för kunskapsstyrning, och kan fungera som ett verktyg för uppföljning, planering och utveckling av arbetet på den regionala och lokala nivån. Mellan år 2001 och 2013 ansvarade Statens folkhälsoinstitut för undersökningen. Sedan år 2014 ansvarar Folkhälsomyndigheten för genomförandet av Länsrapportens undersökning. Undersökningen baseras på 12 delenkäter och är en totalundersökning av alla länsstyrelser och kommuner samt stadsdelarna i storstadskommunerna Stockholm och Göteborg.

Metodbeskrivning

Indikatordefinition:

Indikatorn avser antal försäljningsställen för tobak där kommunen genomförde tillsynsbesök, hur många tillsynsbesök som genomfördes totalt samt hur många tillsynsbesök som genomfördes tillsammans med polis.

Indikatorn redovisas på kommun-, läns- och riksnivå. För en mer utförlig beskrivning av indikatorn, se 'Indikatorbeskrivning'.

Specifikation av variabler:

Indikatorn bygger på fyra enkätfrågor.

Fråga 1: 'Genomförde kommunen tillsynsbesök hos försäljningsställen av tobaksvaror under [aktuellt år]?' Svartalternativ: ja; nej

Fråga 2: 'Hur många försäljningsställen för tobaksvaror fick tillsynsbesök under [aktuellt år]?' Svartalternativ: [ange antal detaljhandelsställen]

Fråga 3: 'Hur många tillsynsbesök genomfördes totalt hos försäljningsställen för tobaksvaror under [aktuellt år]?' * Svartalternativ: [ange antal tillsynsbesök]

Fråga 4: 'Hur många tillsynsbesök på försäljningsställen genomförde kommunen tillsammans med polisen under [aktuellt år]?' Svartalternativ: [ange antal tillsynsbesök tillsammans med polis]

Indikatorn är uppdelad i fyra segment (segmentnamn i parantes): ett segment som avser svartalternativ 'nej' på fråga 1 (Inget tillsynsbesök), ett segment som avser svar på fråga 2 (Försäljningsställen), ett segment som avser svar på fråga 3 (Totalt) samt ett segment som avser svar på fråga 4 (Med Polis).

Observera: Enkätfrågorna har numrerats för att underlätta förståelsen för hur indikatorn är uppbyggd men motsvarar inte numreringen i enkäterna.

- Tillsynsbesök kan genomföras vid flera tillfällen på ett och samma försäljningsställe.

Beskrivning av beräkning:

Segment: Inget tillsynsbesök På kommunnivå redovisas en etta (1) om kommunen har angett svartalternativet som motsvarar segmentet. På riks- och länsnivå redovisas resultaten som antal kommuner som angett svartalternativet som motsvarar segmentet.

Segment: Försäljningsställen På kommunnivå redovisas antal försäljningsställen där kommunen genomförde tillsynsbesök. På läns- och riksnivå redovisas det summerade antalet detaljhandelsställen där tillsynsbesök genomfördes för kommunerna i länet/riket.

Segment: Totalt På kommunnivå redovisas antal tillsynsbesök som kommunen genomförde. På läns- och riksnivå redovisas det summerade antalet genomförda tillsynsbesök för kommunerna i länet/riket.

Segment: Med polis På kommunnivå redovisas antal tillsynsbesök som kommunen genomförde tillsammans med polis. På läns- och riksnivå redovisas det summerade antalet genomförda tillsynsbesök med polis för kommunerna i länet/riket.

Svarsfrekvens:

Delenkät: 'Kommunernas arbete enligt lagen om tobak och liknande produkter med tillståndsprövning och tillsyn över handel med sådana varor'. Total svarsfrekvens: 2017 (98 %), 2018 (96 %), 2019 (97 %), 2020 (93 %), 2021 (95 %), 2022 (93%), 2023 (94%), 2024 (93%)

2016 Den ursprungliga enkäten har omarbetats till två delenkäter där den ena handlar om detaljhandel medan den andra handlar om rökfria miljöer.

2011-2015 Data för åren 2011-2015 är hämtade från motsvarande fråga i Länsrapportens delenkät: 'Kommunernas del - Tillsyn enligt tobakslagen (1993:581)'. Total svarsfrekvens: 2011 (97 %), 2012 (98 %), 2013 (97 %), 2014 (99 %), 2015 (96 %).

Jämförbarhet över tid

Frågorna som indikatorn bygger på ställs inte varje år i Länsrapportens undersökning och kan därför vissa år sakna data för ett eller flera segment. I övrigt är indikatorn jämförbar över tid.

Utvecklingsarbete

Folkhälsomyndigheten ser årligen över frågorna i undersökningens delenkäter och reviderar vid behov frågeunderlaget. Detta arbete sker i dialog med länsstyrelser och i samråd med SKR. Vid väsentliga förändringar i den nationella politiken på området inklusive förändringar i lagstiftning gör Folkhälsomyndigheten en översyn och genomför vid behov mer omfattande revideringar för att möjliggöra en god uppföljning. Men för övrigt görs bara mindre förändringar av frågeunderlaget för att data ska vara jämförbar över tid. För mer information, se <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/om-vara-datainsamlingar/lansrapportens-undersokning/>